

УДК 330.341 (477)23

Ю. В. Великий,
 д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів,
 Чорноморський державний університет імені Петра Могили
 Є. Г. Юрін,
 к. е. н., доцент кафедри фінансів та кредиту,
 Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини Університету "Україна"

СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Y. Velikiy,
 Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Finance Department, P. Mohyla Black Sea State University
 Y. Yurin,
 Ph.D. in Economics, Assistant Professor of the Finance and Credit Department, Mikolaiv Interregional Human Development
 Institute of the Ukraine University

THE STATE OF THE INNOVATIVE PROCESSES DEVELOPMENT AT THE DOMESTIC ENTERPRISES

У статті розглянуто розвиток регіонів України за валовим регіональним продуктом, визначено індекс конкурентоспроможності регіонів станом на 2010 рік. Розглянуто стан інноваційного розвитку регіонів України за 2011 рік. Окреслено основні проблеми та труднощі, що є характерними для інноваційної сфери української економіки, та які перешкоджають подальшій активізації інноваційної діяльності на промислових підприємствах. Зазначено, що інноваційні процеси на промислових підприємствах стають головним джерелом економічного зростання держави в цілому, особливо в контексті сучасної парадигми сталого розвитку та обмеженості природних ресурсів. Констатовано, що для успішного розвитку промислових підприємств України їм потрібно мати не тільки новітні технології, але й досконалий механізм упровадження власних інновацій та високоякісну систему підготовки кадрів. Визначено основні напрями активізації інноваційної діяльності на промислових підприємствах та перспективи розвитку їх інноваційної активності. Обґрунтовано умови, за яких можливе формування цілеспрямованої політики інноваційного розвитку у масштабах країни, регіону, підприємства.

This article deals with the development of regions of Ukraine in terms of gross regional product and defines regional competitiveness index as of 2010. The state of the innovative development of regions of Ukraine is considered for 2011. The article defines main problems and difficulties that are typical for the innovation sphere of Ukrainian economy. These problems prevent the further innovative work activation at industrial enterprises. The article notes that innovative processes at industrial enterprises are the major source of economic growth of the state as a whole, especially in the context of the present-day paradigm of constant progress and natural resource scarcity. It is stated that for successful development of industrial enterprises in Ukraine they need to have not only the latest technology but also a perfect mechanism for implementation of their own innovations and high-quality staff training system. The article defines basic directions of innovative work activation at industrial enterprises and prospects of development of their innovative activity. The article justifies the conditions under which the formation of targeted policy of innovative development is possible within the country, region and enterprise.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інновації, інноваційно активне підприємство, здатність до інновацій, інноваційна політика.

Key words: innovative activity, innovation, innovatively active enterprise, innovation ability, innovation policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Пріоритетними напрямками інноваційної діяльності промислових підприємств України на сучасному етапі є освоєння нових та розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, широке застосування екологічних технологій та охорони довкілля. Сьогодні визначення стану та перспектив розвитку інноваційної

діяльності як основи економічного зростання промисловості набуває надзвичайно важливого значення. Крім того інноваційна діяльність є фактором підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств, галузей, регіонів, країни. Конкурентоспроможність країни визначається багатьма показниками, до складу яких входять і показники інноваційної діяльності. Тому на

Таблиця 1. Розвиток регіонів України за валовим регіональним продуктом та індексом конкурентоспроможності

Регіони (області)	Населення, млн (2011 р.)	Валовий регіональний продукт, млн грн. (2010 р.)	Доля ВВП регіонів у ВВП України, % (2010 р.)	Індекс конкурентоспроможності регіону	
				Бал	Рейтинг
АР Крим	1,96	32426	3,0	3,94	19
Вінницька	1,64	23589	2,2	3,97	15
Волинська	1,04	14429	1,3	3,99	11
Дніпропетровська	3,33	116136	10,7	4,16	3
Донецька	4,42	128986	11,9	4,14	4
Житомирська	1,28	18743	1,7	3,87	25
Закарпатська	1,25	15299	1,4	3,95	17
Запорізька	1,8	42736	3,9	4,07	7
Івано-Франківська	1,38	20446	1,9	3,93	21
м. Київ	2,81	196639	18,2	4,37	1
Київська	1,72	44953	4,2	4,12	5
Кіровоградська	1,01	15749	1,5	3,84	26
Луганська	2,28	45541	4,2	3,93	20
Львівська	2,54	41655	3,8	4,00	10
Миколаївська	1,18	24055	2,2	3,97	14
Одеська	2,39	53878	5,0	4,10	6
Полтавська	1,48	44291	4,1	4,02	9
Рівненська	1,15	15882	1,5	3,98	12
м. Севастополь	0,38	7785	0,7	4,02	8
Сумська	1,16	18333	1,7	3,98	13
Тернопільська	1,08	12726	1,2	3,88	23
Харківська	2,75	65293	6,0	4,19	2
Херсонська	1,09	15649	1,4	3,82	27
Хмельницька	1,32	18096	1,7	3,92	22
Черкаська	1,28	22354	2,1	3,94	18
Чернівецька	0,90	9892	0,9	3,95	16
Чернігівська	1,09	17008	1,6	3,87	24

підвищення рівня конкурентоспроможності країни впливає і інноваційна діяльність. Адже в сучасних умовах конкурентоспроможними є ті галузі і підприємства, які ґрунтуються на впровадженні та використанні інноваційних технологій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Інноваційний розвиток промисловості, його аналіз та перспективи розглянуто в працях Ю. Бажала, О. Білоруса, З. Варналія, Я. Жаліло, С. Ілляшенка, П. Микитюка, В. Парсяка, Л. Федулової та інших. Проте деякі аспекти публікацій потребують подальшого розвитку та досліджень.

Попри існування значної кількості напрацювань у теорії та практиці інноваційної діяльності, до цього часу спостерігається брак комплексних досліджень щодо розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств. Тому однією з актуальних проблем зали-

шається вивчення та аналіз інноваційного розвитку промисловості України.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження стану, виокремлення основних проблем та перспектив розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ринкова трансформація на початку 90-х років ХХ ст. зумовила значне скорочення обсягів виробництва фактично в усіх галузях промисловості, відновити які вдалося лише на початку ХХІ ст. Проте світова фінансово-економічна криза, у тому числі й в Україні, негативно позначилася на розвитку промисловості, призвела до згорання багатьох наукових і фундаментальних досліджень. Проблема загострилася ще й тому, що зосередження уваги лише на відновленні виробництва протягом тривалого періоду без його технологічного

Таблиця 2. Стан інноваційного розвитку регіонів України за 2011 рік

Регіони (області)	Витрати компаній на НДДКР		Здатність до інновацій		Наявність наукових та інженерних кадрів		Співпраця університетів і бізнесу в НДДКР	
	Бал	Рей- тинг	Бал	Рей- тинг	Бал	Рей- тинг	Бал	Рей- тинг
АР Крим	2,77	13	3,35	19	3,16	22	2,77	22
Вінницька	2,69	16	3,74	8	3,28	18	3,07	14
Волинська	2,81	12	3,35	20	2,98	26	2,98	17
Дніпропетровська	3,28	2	3,80	7	4,16	4	3,67	2
Донецька	3,28	3	3,74	9	4,09	5	3,66	3
Житомирська	2,52	25	3,38	17	3,10	25	2,87	19
Закарпатська	2,39	27	3,05	27	3,24	20	2,61	25
Запорізька	3,15	5	3,81	6	3,71	10	3,19	11
Івано-Франківська	2,63	21	3,35	18	3,66	13	3,22	10
м. Київ	2,61	22	3,20	26	4,18	3	3,36	6
Київська	2,70	15	3,33	21	3,46	15	2,81	21
Кіровоградська	3,00	8	3,84	5	3,28	19	2,76	23
Луганська	3,15	4	3,63	13	3,81	8	3,00	16
Львівська	2,65	19	3,22	25	3,66	11	3,27	9
Миколаївська	3,04	7	3,87	3	4,04	6	3,28	8
Одеська	2,53	24	3,29	23	3,72	9	2,98	18
Полтавська	3,00	9	- 3,56	15	3,40	17	3,18	12
Рівненська	2,70	14	3,63	12	3,66	12	3,29	7
м. Севастополь	2,99	10	3,70	11	4,19	2	3,46	4
Сумська	3,30	1	3,89	2	3,54	14	3,43	5
Тернопільська	2,51	26	3,45	16	3,44	16	2,83	20
Харківська	3,10	6	3,92	1	4,42	1	3,86	1
Херсонська	2,64	20	3,33	22	3,16	23	3,18	13
Хмельницька	2,67	17	3,85	4	3,15	24	2,73	24
Черкаська	2,66	18	3,27	24	3,19	21	2,57	26
Чернівецька	2,56	23	3,62	14	3,91	7	3,01	15
Чернігівська	2,86	11	3,73	10	2,78	27	2,29	27

оновлення, значно послабило конкурентні позиції промислових підприємств.

Характерними рисами сучасної української промисловості є застарілі основні виробничі засоби та обмеженість реальних інвестиційних ресурсів для технологічного оновлення. Надзвичайно високий рівень зношеності основних засобів виробництва, що склався у промисловості України з початку ХХІ ст., має сталу тенденцію до щорічного зростання. Так, у 2000 р. він складав 48,8%, у 2001 р. — 51,9%, у 2002 р. — 54,5%, у 2003 р. — 56,4%, у 2008 р. — 58%, у 2009 р. — 61,8% [1]. Незважаючи на те, що протягом останніх років ступінь оновлення основних засобів перевищує ступінь їх ліквідації, призупинити процес їх старіння не вдається. Також досить незначною залишається загальна кількість упроваджених нових технологічних процесів, незважаючи навіть на те, що у 2010 році промисловими підприємствами України придбано 2043 нових технології [2].

Промисловість незалежної України поки що розвивалась на вже сформованій технологічній базі. Проте подальший розвиток може відбуватися лише доти, поки не будуть остаточно вичерпаними ресурси. З часом ці ресурси стануть дорожчими, що неминуче спричинить

стрімке падіння темпів економічного розвитку промислових підприємств. Саме припинення дії чинників екстенсивного економічного розвитку зумовлює постійне посилення уваги науковців і виробників до пошуку нових засобів прискорення економічної динаміки, адекватних сучасному етапу світової економіки. Для того, щоб Україна посіла гідне місце в сучасному та майбутньому постіндустріальному світі, необхідно розвивати принципово нові технології на промислових підприємствах.

Розгляд стану економічного розвитку регіонів України за валовим регіональним продуктом та індексом конкурентоспроможності за статистичними даними 2010 року дозволив виявити ситуацію, яка склалася за останні роки (табл. 1). Конкурентоспроможність регіонів є досить неоднорідною.

За індексом конкурентоспроможності у п'ятірку кращих увійшли Київ, Харківська, Дніпропетровська, Донецька та Київська області. Валовий регіональний продукт склав відповідно: Київ — 196639 млн грн.; Харківська область — 65293 млн грн.; Дніпропетровська область — 116136 млн грн.; Донецька область — 128986 млн грн.; Київська область — 44953 млн грн. Найбільшу долю валового регіонального продукту у ВВП України мають Київ (18,2%), Донецька область (11,9%),

Таблиця 3. Інноваційна активність промислових підприємств України

	2005		2010		2011	
	Разом	% до загальної кількості промислових підприємств	Разом	% до загальної кількості промислових підприємств	Разом	% до загальної кількості промислових підприємств
Кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю	1193	11,9	1462	13,8	1679	16,2
у т. ч. мали витрати коштів на: - дослідження й розробки	317	3,2	307	2,9	332	3,2
придбання інших зовнішніх знань (програмного забезпечення, машин, обладнання)	113	1,1	100	0,9	105	1,0

Джерело: [10].

Дніпропетровська область (10,7%), Харківська область (6,0%), Одеська область (5,0%).

Серед проблемних факторів, які впливають на розвиток промислових підприємств, в першу чергу впливає податкова політика, яка знижує результати їх діяльності, а також нестабільна державна політика, неефективність державного апарату, корупція, інфляція, низька кваліфікація промислового персоналу, застаріла інфраструктура, нормативно-правова база, митна політика.

При розрахунках індексу конкурентоспроможності береться велика кількість компонентів, кожен з яких відбиває один з аспектів конкурентоспроможності і пропонується середнє значення. Компоненти згруповані у складові такі, як інституції, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я та початкова освіта, вища освіта, професійна підготовка, ефективність ринку товарів та послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічна готовність, розмір ринку, рівень розвитку бізнесу та інновацій. Кожна із складових грає важливу роль у визначенні конкурентоспроможності країни.

Виходячи з нагальних потреб орієнтації промислових підприємств на підвищення своєї конкурентоспроможності, надзвичайно важливого значення набуває активізація інноваційної діяльності, оскільки без цього неможливо здійснити прогресивні зрушення у промисловому виробництві, суттєво оновити технічну базу в галузі й загалом забезпечити сталий соціально-економічний розвиток України. Сучасний вітчизняний ринок інновацій потребує невідкладного створення реальних умов для переходу економіки на інноваційно-інвестиційну модель розвитку.

Але глибока системна криза, у якій тривалий час перебували українські промислові підприємства, нестабільність управлінських структур, непередбачена зміна повноважень урядових структур, часта зміна кадрів вищого ешелону, недостатнє фінансування передбачених законодавством заходів негативно позначилися на змісті, послідовності та результативності реалізації заходів інноваційної політики. Як наслідок — резерви економічного зростання держави без впровадження інновацій в процес виробництва вичерпані.

Стан інноваційної діяльності в Україні розглянемо за допомогою ранжування регіонів країни і такими показниками, як витрати компаній на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи; здатність регіону до інновацій; наявність наукових та інженерних кадрів; співпраця університетів і бізнесу в НДДКР (табл. 2). Інноваційна активність регіонів виявляється досить неоднорідною за всіма обраними показниками.

Найкращий показник серед витрат компаній на НДДКР має Сумська область, високою забезпеченістю науковими та інженерними кадрами, співпрацею університетів і бізнесу у НДДКР, здатністю до інновації виділяється Харківська область. Лідерами серед зазначених факторів є також Дніпропетровська, Донецька, Миколаївська, Запорізька та Луганська області. Найгірші показники у Черкаській, Закарпатській, Житомирській і Тернопільській областях. Загалом, як зазначається в статистичних матеріалах [3], конкурентоспроможність України настільки низька, що навіть регіоні-лідери є неконкурентоспроможними у глобальній економіці. Як наслідок, вітчизняна продукція дедалі стає менш конкурентоспроможною на зовнішньому ринку, а в експорті збільшується частка мінеральної сировини і продукції первинної переробки.

Рівень інноваційного розвитку країни, регіонів потребує нагального вирішення проблеми. Аналіз робіт українських та зарубіжних авторів показують основні проблеми інноваційної діяльності промислових підприємств: застаріла нормативно-правова база [4—5], нестабільна державна політика, високі податкові ставки [6—7], міграція наукових кадрів, низький рівень промислового персоналу [8—9], слабка взаємодія університетів і промислових підприємств.

З українським низьким рівнем інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств пов'язана конкурентоспроможність багатьох видів їхньої продукції. У 2005 році лише 11,9% промислових підприємств від їх загальної кількості виконували інноваційні роботи. Тому в Україні інноваційний фактор відчутно не впливає на темпи економічного розвитку промислових підприємств. Інноваційна діяльність, яка в країнах з розвинутою економікою відіграє визначальну роль в інноваційному процесі економічного розвитку, в Україні фактично вик-

лючена з процесу продукування. Лише 6,7% промислової продукції в загальному її обсязі мають ознаки інновації, тоді як у промислово розвинених країнах — 60%.

Для вирішення проблем та удосконалення інноваційної діяльності необхідне формування цілеспрямованої політики інноваційного розвитку у масштабах країни, регіону, підприємства. Як свідчать статистичні дані, частка промислових підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, серед усіх підприємств України становить всього 16,2% у 2011 році (табл. 3). Незважаючи на те, що у порівнянні з 2005 роком кількість таких підприємств збільшилася на 486 одиниць, незмінним через 6 років залишилися їх кількість, що мала витрати коштів на дослідження й розробки у відсотковому відношенні (3,2%) до загальної кількості промислових підприємств. А кількість підприємств, що мали витрати коштів на придбання програмного забезпечення, машин, обладнання, за той самий період зменшилося як у абсолютному так і у відносному значенні.

На нашу думку, криза інноваційної діяльності на промислових підприємствах досить глибока і потребує системних заходів щодо виходу із неї. А це в першу чергу підвищення авторитету праці освітян і науковців, залучення і поширення досвіду зарубіжних компаній, розвиток технопарків і індустріальних парків, розвиток дослідницької роботи ВНЗ та ін.

Сучасний статус держав в економічному середовищі визначають за двома найважливішими показниками: технічним рівнем і здатністю до технологічного розвитку. Через те, що у сучасних умовах жорсткої конкуренції за технологічне лідерство конкурентні переваги отримують ті країни, економіка яких усе більше базується на інноваціях та пов'язаних з ними технологіях, де злагодженою працею висококваліфікованих виконавців, завдяки застосуванню високоефективних нововведень, швидше реалізують обмежені просторові, матеріальні та енергетичні ресурси.

Відтак упровадження в промисловості України інноваційної моделі економічного розвитку перетворюється на об'єктивну необхідність запобігання занепаду національної економіки, втраті економічного, а можливо і національного суверенітету. На нашу думку, інноваційний прорив для промисловості України повинен здійснюватися в суттєвому технологічному оновленні існуючого виробництва з паралельним розвитком технологій, які, ймовірно, будуть основою економіки майбутнього. Саме активізація інноваційної діяльності здатна зупинити втрату наявного науково-технічного потенціалу країни, стимулювати розгортання найважливіших науково-технічних, фундаментальних та дослідно-конструкторських розробок, підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світовому ринку та експортний потенціал держави.

Але вітчизняні підприємства, незважаючи на загальні потреби, ані технологічно, ані фінансово не мають можливості купувати нове обладнання. Як результат, в Україні формується попит на машинотехнологічну продукцію, обладнання, яке було в ужитку. За оцінками експертів, обсяг українського ринку раніше вживаного обладнання коливається від 40 до 120 млн дол. США на рік [2]. Найбільшим попитом в Україні користується таке обладнання для металургійної й текстиль-

ної промисловості, сільського господарства та медичної техніки. Така ситуація перетворює Україну на ринок збуту застарілого обладнання.

Незважаючи навіть на потребу України в науковому обладнанні, у структурі імпорту переважають види машинотехнічної продукції, які призначені для насичення побутових потреб споживачів. Склалася парадоксальна ситуація, коли зростання імпортозалежності національної економіки за продукцією машинобудівної галузі промисловості відбувається за рахунок зростання імпорту продукції побутового призначення.

Необхідність технологічного оновлення промислового виробництва зумовлює зростання потреби України у новому обладнанні, інших нових видах машинотехнічної та наукової продукції. Але основні потреби в обладнанні, машинотехнічній та науковій продукції загалом Україна забезпечує не за рахунок національного виробництва, а за рахунок імпорту. Як результат, частка машинотехнічної продукції в структурі імпорту протягом останніх років мала стійку тенденцію до зростання та досягла у 2010 році 13,5%.

Слід підкреслити, що знання й високі технології як такі не є достатніми для зміцнення технологічної конкурентоспроможності промислових підприємств України. Щоб конкурентний потенціал у знаннях і технологіях був активований і перетворений на фактичну конкурентоспроможність, мають бути поєднані три умови: нові ініціативи, нові стратегії та нові способи управління. Однак базовим у ланцюгу наука — технології — продукт є саме нові технології. Інноваційний шлях розвитку країни передбачає перенесення акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, перехід підприємств до випуску високотехнологічної продукції, прийняття прогресивних організаційних і управлінських рішень у виробничому процесі, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності, переоцінку людського фактору, зміну самого поняття науково-технічного прогресу і науково-технічного розвитку.

На нашу думку, розвиток української промисловості може відбуватися винятково на інноваційно-інвестиційній основі, широкому застосуванні нових технологій вітчизняного походження та шляхом ефективного використання запозичених технологій. Безперечно, забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств потребує великих інвестиційних ресурсів, які доцільно спрямовувати, перш за все, на виробництво інноваційно-технологічної продукції. Лише шляхом забезпечення інноваційного напрямку для досягнення поставленої мети можна забезпечити розбудову конкурентоспроможної економіки держави.

Сьогодні немає цілеспрямованого наукового аналізу можливостей українських промислових підприємств, щоб на його основі вирішувати проблеми входження в коло світових технологічних лідерів за відносно короткий проміжок часу. На нашу думку, всі питання є в цілому надзвичайно актуальними для української науки, практики й суспільства в цілому. Їх вирішення знаходиться в площині забезпечення інноваційного прориву, наукова сутність якого ґрунтується на теорії технологічних укладів.

У сучасних умовах Україна стоїть перед необхідністю переходу на рейки постіндустріального розвитку.

Тому характерними рисами нової економічної політики держави повинні бути виділення пріоритету інформації (знання) як стратегічного ресурсу економічного розвитку, глобалізація економіки, активізація інноваційно-інвестиційних процесів. Необхідно створити досконалий механізм по розробці і впровадженню у виробництво власних інновацій. Мається на увазі механізм, який би доводив досягнення вчених і інженерів до стадії комерційного продукту. Для цього необхідно створити відповідну систему підготовки кадрів, здатних ефективно брати участь у міжнародному обміні ідеями, здатних брати від світового наукового товариства все саме цінне і передове для впровадження у вітчизняній промисловості.

Для активного використання інновацій у промисловості України необхідно створити внутрішні ринки інноваційної продукції, надавати пріоритетну державну підтримку вітчизняній науці й підприємствам на внутрішніх і світових ринках. Слід сформувати якісну інноваційну інфраструктуру й ефективні організаційно-економічні умови підтримки інновацій, розподілених за етапами життєвого циклу інноваційної продукції. Вважаємо, що основними формами такої підтримки з боку держави та владних структур можуть бути організаційно-правова, фінансово-економічна підтримка та підтримка провідних наукових шкіл, які забезпечуватимуть належний науково-методичний супровід найновіших пріоритетних своїх винаходів.

ВИСНОВКИ

Аналіз інноваційної діяльності в Україні висвітлює значну кількість проблем, серед яких застаріла нормативно-правова база, нестабільна державна політика, високі податкові ставки, міграція наукових кадрів, низький рівень промислового персоналу, слабка взаємодія університетів, промислових підприємств та ін. Саме тому необхідно формувати цілеспрямовану політику інноваційного розвитку у масштабах країни, регіону, підприємства.

Головними умовами такого шляху є високий науковий, науково-технічний та виробничий потенціал, висококваліфіковані виробничі сили, достатня законодавча база. Основними чинниками розвитку є високі технології, нова техніка, нова організація праці і виробництво, нова мотивація інноваційної діяльності. Саме інновації зможуть забезпечити високі показники економічного зростання держави, дадуть можливість розв'язати економічні, екологічні і соціальні проблеми, стануть важливим фактором просунення на шляху сталого розвитку, гарантом економічної розвинутості, політичної стабільності і незалежності країни.

Література:

1. Україна в 2009 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: [монографія] / [за заг. ред. Ю.Г. Рубана]. — К.: НІСД, 2010. — 742 с.
2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні за 2010 рік [стат. зб.] / [відп. І.В. Калачова]; Державна служба статистики України. — К.: ДП "Інформ.-видав.-центр Держстату України", 2011. — 282 с.
3. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2012_body_ua_20.11.2012.pdf

/www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2012_body_ua_20.11.2012.pdf

4. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент / П.П. Микитюк [навч. посібн.] — К.: Центр навчальної літератури, 2007 — 400 с.
5. Научные труды Дон НТУ: [сб. научн. трудов.] — Донецк, 2010 — Вып. 107. — С. 74—79.
6. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент: [навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.] / Т.Г. Дудар, В.В. Мельниченко. — К.: Центр учбової літератури, 2009 — 256 с.
7. Воротін В. Досвід державного управління та регулювання економіки // 36. наук. праць УАДУ / За заг. ред. А.О. Чемериса. Вип. 18. — Львів, Кальварія, 2008. — С. 81—91.
8. Скрипник А.В. Інноваційні перспективи України / А.В. Скрипник // Фінанси України. — 2009. — № 5. — С. 103—114.
9. Мамзюк В.В. Щодо визначення інноваційного бізнес-інкубатору як інноваційного підприємства / В.В. Мамзюк // Економіка і право — 2010. — № 3. — С. 164—166.
10. Статистичний збірник "Наукова та інноваційна діяльність в Україні" за 2011 р. / Державна служба статистики України. — К.: Інформаційно-видавничий центр Держстату України, 2012. — 305 с.

References:

1. Ruban, Yu.H. (2010), *Ukraine in 2009: socio-economic and socio-political assessment of the socio-political and socio-economic development*, NISD, Kyiv, Ukraine.
2. State Statistics Committee of Ukraine (2011), *Naukova ta innovatsijna diial'nist' v Ukraini za 2010 rik* [Scientific and innovation activity in Ukraine in 2010], DP Inform.-vydav.tsentr Derzhstatu Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
3. Foundation for Effective Governance (2013), "Report about Competitiveness of Regions of Ukraine 2012" available at: http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2012_body_ua_20.11.2012.pdf (Accessed 10 Jan 2014).
4. Mykytiuk, P.P. (2007), *Innovatsijnyj menedzhment* [Innovation management], Tsentri navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
5. Don NTU (2010), *Nauchnye trudy Don NTU* [Scientific works of Don NTU], Don NTU, Donetsk, Ukraine.
6. Dudar, T.H. (2009), *Innovatsijnyj menedzhment* [Innovation management], Tsentri uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
7. Vorotin, V. (2008), "Experience governance and economic regulation", *Zb. nauk. prats' UADU*, vol. 18, pp. 81—91.
8. Skrypnyk, A.V. (2009), "Innovative perspectives of Ukraine", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 103—114.
9. Mamziuk, V.V. (2010), "On the definition innovative business incubator as an innovative enterprise", *Ekonomika i pravo*, vol. 3, pp. 164—166.
10. State Statistics Committee of Ukraine (2012), *Naukova ta innovatsijna diial'nist' v Ukraini za 2011 rik* [Scientific and innovation activity in Ukraine in 2011], DP Inform.-vydav.tsentr Derzhstatu Ukrainy, Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 14.01.2014 р.*